

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

אור ההליכות

גיליון 139
תשרי
תשפ"א

המרכז העולמי
למשפט התורה

בית הדין
לדיני ממונות

ארגון
"אשת חיל"

כולל
להכשרת דיינים

שבתות עיון | ירחי כלה
וישיבות ר"ח

הוצאת ספרים
מכון משי"ה

אתר
"נצח ישראל"
www.net-sah.org

העלון מוקדש
לזכרו של איש החסד
ר' טוב צדוק נע"ג

נדבת אחיו
ר' יאיר צדוק הי"ו

זכרנו לחיים טובים | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

מביחן התקיעה יוצאת. זה שנאמר: קול שופר מעיר (=ירושלים עיר הקודש). קול מהיכל (=בית המקדש). קול ה' משלם גמול לאויביו". כלומר, לעתיד לבוא במלחמת גוג ומגוג בירושלים עיר הקודש, ה' יעשה נסים ונפלאות ויכריע את האויבים. ואותם נסים ונפלאות יהיה, כדליל ה' יתקע בשופר גדול, ויעשו רושם אמוני רב, באופן שלא רק רשעי ישראל, אלא אפילו הגויים יכירו וידעו כל יושבי תבל, כי ה' הוא ה-אלוהים. וכי הוא א-לוהי ישראל. וישראל הם עמו ונחלתו, וא"י היא ארץ הקודש לעם הקודש. וירושלים והמקדש הם ההיכל.

באותן נסיבות ישתחררו גם המתבוללים שבעמנו מן ההשתעבדות לתרבות הגויים. ובכך הם יהיו בני חורין, וישתעבדו מרצון לה' ולתורתו. כי אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה (באבות ה' ב) ונוהג על פיה, ובכך יזכו לשופר של חירות.

וכך בכל ראש השנה. אם רוצה היהודי לזכות בדין, עליו לשמוע רק קול שופר של חירות, לא קול שופר אחר. בין אם שמע קול שופר באמת, ובין אם לא שמע קול שופר באמת - כי נבצר ממנו, הן משום שראש השנה חל בשבת, והן משום שאין לו מי שיתקע - חייב הוא לומר את הברכות: מלכיות, זכרונות ושופרות. ועליו להתבונן היטב במלכיות, באופן כזה שיכיר במלכות ה', ייחזר עצמו מהשעבוד ליצריו וישתעבד מרצון אך ורק ליוצרו. וכך הוא יהיה בן חורין באמת. לאחר מכן יאמר זיכרונות בהתבוננות, עד שייכנע לפני ה' ויתחנן לפניו. יתבונן בברכת שופרות, שופר של מתן תורה, ויזכור את סוד החירות ע"י קבלת עול תורה, ושופר של תחיית המתים ושל אחרית הימים - וידע שלא הוא בלבד משתדל לזכות בשופר של חירות, אלא שגם הללו שטרם זכו לשופר של חירות בראש השנה, עתידים לזכות בשופר של חירות לעתיד לבוא. ומתוך כך ישתדל ויתאמץ לזכות בשופר של חירות בראש השנה, וכך הוא יהיה ראוי לקבל עול מלכות שם שמים באמת, ויהיה ראוי להיכנע לפני ה' ולהתחנן לפניו. או אז הוא יזכר בזיכרון טוב לפני ה' יתברך.

ואם צר לנו שאחים רבים טרם זכו להבין את סודו של שופר החירות בכל ראש השנה, ייחזרו ועצמת השפעתו על יחידינו ועל כלל אומנתנו, נתפלל לאבינו שבשמים שיתקע בשופר גדול לחירותנו. כי אז נזכה שכולנו נעבוד את ה' שכם אחד, ונזכה לחיים טובים, ושנשב בשלום בארץ. ונראה בבניין המקדש. ותחינה עניינינו כשבו ה' לציון ברחמים.

ובהסמכתה בברכות אלו. ואכן בספרי (במד', בעלותך פיס' עה) נאמר: "מה ראו חכמים לומר מלכיות תחילה ואח"כ זכרונות ושופרות? אלא המליכהו עליך תחילה, ואח"כ בקש רחמים מלפניו, כדי שתזכר לך. ובמה? בשופר של חירות. ואין שופר אלא של חירות, שנאמר: והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול". עכ"ל. הגה כי כן, אם אין היהודי נכנע לפני ה' לטובה, ואם אינו מתחנן לפניו, היאך יזכר לפני ה' לטובה? הרי אומר שברכת זיכרונות מגמתה הכנעת המתפלל בראש השנה, באופן שהוא מבקש על נפשו רחמים מאת ה', מלכו של עולם.

האמנם אין שופר אלא של חירות? הרי יש שופר של מלחמה, ויש שופר של אזהרה וכינוס, ויש שופר של הרגעה ופיוור. ובכלל תמוה ביותר, מה עניין שופר של הגאולה העתידה, שעליה ניבא ישעיה לשופר של ראש השנה. שהרי ישעיה ניבא שלעתיד לבוא ישוּבו לארצנו הקדושה כל היהודים שגלו לאשור ולארץ מצרים. ואותו קיבוץ גלויות יתחולל, כאילו נשמע קול שופר גדול. וא"כ בנבואה זו, אין הכרח שמדובר לעתיד לבוא בתקיעה בשופר, אלא משל בלבד. ולפי זה, מה הקשר בין נבואה זו על הגאולה העתידה, לשופר של חירות, לשופר של ראש השנה.

נשים לב הנביא ישעיה מתייחס רק להאובדים בארץ אשור ולהנדיים בארץ מצרים, ולא לכל גלויות ישראל. והשאלה היא, מדוע? כי הנביא התכוון רק לעשרת השבטים. כי עשרת השבטים התפלגו ממלכות יהודה והתנתקו ממלכות בית דוד ומירושלים עיר הקודש והמקדש, והם ייסוד להם מרכזים פולחניים חליפיים בדם ובבית אל. עוד בהיותם בארץ, בשומרון, הם כבר נדמו לגויים, עד כדי כך שהנביא הושע קרא להם "לא עמי". ואף שירמיה החזירם בימי אישיהו, הם חזרו לארצות נכר אחרי אישיהו. והנביא ניבא שהם עתידים לחזור ולהאמין בה' ולהכיר בירושלים ובמקדש. ולפי דעת ר' עקיבא עשרת השבטים אינם חוזרים בפני עצמם כיהודים, כי הם כבר התבוללו, וחכמים התייחסו אליהם כאל גויים. אלא שהם יחזרו בכלל הגויים שיתגיירו לעתיד לבוא.

לפי זה שופר של חירות הוא השתחררות מן התרבות הגויית יותר מאשר השחרור מעול גויים. ולכן אמרו בספרי: "אבל איני יודע מי תוקעו (=בשופר הגדול שישמענו עשרת השבטים וכל הגויים לעתיד לבוא). ת"ל: וה' א-לוהים בשופר יתקע. ועדיין אין אנו יודעים

ראש השנה נקרא יום הזיכרון. ואחת היא מגמתנו בראש השנה, שניזכר לפני ה' א-לוהינו לטובה ולברכה, לחיים טובים ולשלום. ושלוש ברכות אמצעיות תיקנו אנשי כנסת הגדולה בתפילת מוסף של ראש השנה: מלכיות, זיכרונות ושופרות. "אמר הקב"ה: ... ואמרו לפני מלכיות, זכרונות ושופרות. מלכיות - כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות - כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה. ובמה? בשופר" (ר"ה ט, א).

השאלה "ובמה?" מופנית גם על המלכיות וגם על הזכרונות. כלומר כיצד נוכל להמליך עלינו את הקב"ה בראש השנה? והתשובה לכך, בשופר. וכיצד יעלה זיכרוננו לפניו לטובה? בשופר. ופשוט הדבר שאם בשופר, כל שכן בברכת שופרות. שהרי ברכת שופרות נאמרת, גם כשאין תוקעין בשופר. שאם לא כן די לנו שנתקע, וכך נזכר לפניו לטובה. ולשם מה אנו צריכים לומר לפניו שלוש ברכות? ויצא אפוא, שלוש הברכות הן חיוניות ביותר, כדי שהתכלית של ראש השנה תושג. כי הן נותנות את התוכן. והשופר הוא אמצעי. ועדיין צריכים אנו למודעי, לשם מה יש צורך בשופר להמלכת ה' ? הרי די בכך שאנו מקבלים עלינו עול מלכות שמים.

אולם אין בדברים אלו די, שהרי המצווה היא שמיעת קול שופר, ולא תקיעה בשופר. ואם נאמר שהתקיעה היא טקס המלכה שלנו לכבוד המלך, "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא" (ברכות נח, א), היינו מצווים שכל אחד יתקע בשופר, כמו ביובל, וגם כשאין התוקעים שומעים קול השופר (כמו החרשים). ומה גם כי אין ה' זוקק לנו שנמליכו, כי ה' מְלַךְ, ה' מְלַךְ, ה' ימלוך לעולם ועד. וכן אם קולות השופר מעוררים את מידת הרחמים, די בכך שנתקע בשופר, ולא דווקא שנשמע. די בכך שה' שומע קולות מרטיטים, מעוררי רחמים. כלום הא-לוהים ישן, ואנו צריכים להעירו ולעוררו, כפי שלגלג אליהו הנביא בהר הכרמל, על נביאי הבעל! "ויהתל בהם אליהו ויאמר: קראו בקול גדול כי אלהים הוא כי שיח וכי שיג לו וכי דרך לו או לי ישן הוא ויקץ" (מ"א א יח, כז).

דבר פשוט שיש חשיבות לברכות ולסדרן בגלל תכניהן. ויש חשיבות לשמיעת קול שופר. ויש חשיבות ששמיעת קול שופר תיעשה בסמיכות לברכות ועל סדרן.

אולם עלינו לגלות את הסוד הטמון בתכני הברכות ובסדרן ובשמיעת קול שופר

יעדי מגיפת הקורונה | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

כבדי להתייחס הגותית-אמונית לעניין המגפה, אין אנו יכולים להיכנס לכבשנו של בורא עולם, אבל מצווים וחייבים אנו בתור עם אמוני כיחידים ובוודאי כעם "נחפשה דרכנו ונחקרה" (איכה ג, מ), וכבר הברכות והקללות מובאות בפרשת בחוקותי וכי תבא. ובאגב במדרש הקדמון התימי "מאור האפלה" שחי לפני מאות בשנים, הוא מדבר על שנת תש"פ שנה של עינויים שהיה בה דברים קשים ורעים וייסורים. ואין צל של ספק שאנו צריכים לפשפש במעשינו על מה עשה הקב"ה עניין זה.

אמנם גם אין ספק שהאנושות הלכה ודהרה מכוח החכמה שהקב"ה נתן לבני אדם מחמתו עד כדי הישגים אדירים בתחום הרפואה, הטכנולוגיה, חקר החלל ובכלל באיזה תחום לא?! וכל העולם הפך להיות כפר גלובלי קטן באמצעות אותה חכמה שהקב"ה הקנה לנו. אך דא עקא, עניינו רואות ולא זר בני אדם כבר הפכו להיות בוטחים בעצמם ודחקו את האמונה כאילו כל החכמה הזאת לא באה מאתו יתברך אלא מאתנו. צאו וראו איזה ויכוחים יש לנו בחברה הישראלית. נשמעים אחים יקרים הרוצים לקבוע סולם ערכים חדש, כל אחד לפי מה שהוא חושב או מרגיש. כלומר הוא קיבל מתנה יקרה מאוד מהא-לוהים את השכל, אך עם זאת ה' נתן לנו מתנה עוד יותר יקרה והיא התורה - הווי"ה הא-לוהי. ובשני כלים אלו, השכל והחכמה הקודש-תורה שקובעת לנו את סולם הערכים שנוכל כיחידים וכאומה להיות

יתירה מזו, ראו גם ראו, היאך אנו נאלצים בעל כורחנו להיות יותר ביתיים, להיות יותר יחד עם בנינו, לטפח את המשפחתיות. עד היום נהפכנו להיות אנשים שמתגלגלים באירועים, האבא פה האמא שם, נוסעים לחוץ לארץ לכל מיני הרפתקאות, ילדים עושים מה בא להם, כל אחד לפי מה שהוא מתהווה ואין את הביתיות ואין את המשפחתיות. עכשיו כביכול כופים עלינו מן השמים בלי תחבורה ציבורית, להיות בבית ביום שבת ואפילו ביום חול ולטפח את המשפחתיות והביתיות, להסתכל על האני, מי אני, ולהסתכל על המשפחה כמשפחה ועל הכלל ככלל. וכבר יצאו דברים מפי האפיפיור הנוכחי בגלל הקורונה אשר אמר: תראו מהי השבת היהודית, הוא הוא אשר רואה את ערכה של השבת היהודית, ברגע ששוכתים מכל מלאכה מסתכלים על האני, על הכלל, על המשפחתיות, על הייעוד. נכון, הלוואי בלי המכות האלו, אבל משאלה באו לפחות נדע איך למנף את עצמנו לייחוד ולייעוד שלנו כיחידים וכאומה.

תפילתנו להקב"ה, שבראשונה יסלק במהרה ממש במהרה את המגפה הארורה מעלינו ומכל העולם כולו וישלח רפואה שלמה לכל החולים. אבל יותר מכך יסייענו במעשה רצונו כדי שאכן באמת כולנו נשוב להיות בני רחמי ויפרוס עלינו את משמרת השלום והשלמות הרוחנית, ונזכה התשובה השלמה לגאולה שלמה במהרה בימינו, אמן.

מלאכיים ולהתקדש ולזכות לחיי העולם הבא ולהפוך את העולם הזה לפרודודור עם סייעתא דשמיא וסילוק מרעין בישין "ונתתי גשמכם בעתם" וכיוצ"ב הבטחה לרבים לא ליחידים. אך בעוונותינו המרובים כל אחד ואחד בוטח בעצמו וקובע לעצמו את סולם הערכים, ומתנגשים בוויכוחים בין ערכים. איני נכנס לפירוט על מנת לא להיכנס לקיטרוג בשעה זו. אבל בוודאי מצטרפת השנאת חנים התהומית כשכל אחד מסתכל מנקודת ראות אגואיסטית או סקטוריאלית ואינו מוכן לוותר בשום פנים ואופן. והקב"ה מביא עלינו טלטלה גדולה מאוד לאנושות בכללותה, וכבר אנו שומעים כאלה המהרהרים בקול ואומרים: מיהו האדם, לבטח יש מי שברא את האדם, לבטח יש מי שברא את כל העולם כולו, האדם מתגלה באפסותו למרות העוצמה האדירה שה' נתן לו. הוא כלום, הוא יצור בלתי נחזה, אין המדענים יודעים מי הוא ומה הוא, אין המדענים יודעים להגדיר אותו, ותראו כיצד הוא מפיל חללים, אין זה אלא יתוש קטן קדמני תחילה! (משירי אבא שלם שבזי). כלומר הקב"ה מזכיר לאדם, בראתי אותך אחרון הברואים וראשון להם מבחינת הייעוד. וברגע ש"נמשל ככהמות נדמו" אפילו יתוש קטן קודם לאדם, הוא יכול להיות עוצמתי ויפיל אותך ואין חיך חיים. כך שאין צל של ספק שהמגפה הנוראה הזאת תגרום להעצמה, הלוואי בלי, אבל משהיא באה היא תגרום למהפכה, לתמורה, להעצמת האמונה.

חַדוֹת יִי הִיא מַעֲזָם | הרב אליקים צדוק

עם השלמת המפעל הגדול של בניין חומות ירושלים בימי שיבת ציון, כינסו עזרא ונחמיה את כל שבי הגולה באחד לחודש השביעי אל רחבת שעו המים שבמזרח הר הבית. במשך חצי היום הראשון קרא עזרא הכהן קטעים מספר התורה באזוני העם, כשהלויים מוסיפים דברי הסבר על-פה. מעמד זה הותיר רושם רב על הקהל הגדול שכלל גברים, נשים וטף. הרהורי תשובה ואף רגשי אשמה תקפו אותם כשנתנו אל לבם עד כמה רחוק מדרך התורה והמצווה. וכך מסופר: "ויאמר נחמיה הוא התרשטא (דעת מקרא: 'הדרתו' בפרסית, מושל יהודה מטעם מלך פרס), ונעזרא הפנה הספר, ונהלום הקבונים את העם לכל העם. היום קרש הוא ליי' א-להיכם אל תתאבלו ואל תבכו, פי בוכים כל העם קשקשם את דברי התורה. ויאמר להם, לכו אכלו משקמים ושתו משקמים ושלחו קנות לאין גכון לו (ראה דברים טז, יא ד; רמב"ם יו"ט, יח), פי קדוש היום לאינינו. ואל תעצבו, פי חדות יי היא מעזכם" (נחמיה ח, ט"ז).

הרי לנו מתכון מאנשי כנסת הגדולה לעיצובו של ראש השנה בשילוב ואיזון נכון, המתומצת בשתי מלים: "ונגילו בקעצה" (ההילים ב, יא). רבנו הרמב"ם רמו לאיזון מדויק זה במילה אחת, בהסבירו מדוע לא אומרים הלא בראש השנה וביום הכיפורים: "לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד, לא ימי שמחה יתירה" (מגילה ונוכח ג, ו) - שמחה יתירה לא, אך שמחה מדודה, שקולה וקצובה כן וכן.

מועדי תשרי יהיו בעבורנו השנה במתכונת שונה מזו שהורגלנו אליה. נימה של עצבות יתירה עשויה להשתרבב אליהם, בשל מאורעות העבר הקרוב, בשל המצב הבלתי שגרתי שבהווה, ובעיקר בשל העתיד שאיננו ידוע. על כן עבודת היום המוטלת על כולנו, היא לשמור גם השנה ובמיוחד השנה על אותו איזון עדין ויקר בין רעדה לגילה. לצד שיבורן הלב בתשובה ובתפילה, בעת עליה אמר הנביא "וישח גבהות האדם וישפל רום אנשים, וינגב יי לבדו פיום תהויה" (ישעיהו ב, ז), חובה קדושה על כל אחד ואחד מאיתנו להוסיף שמחה בלב ובלב הסובכים אותו. ראשית, שמחה על השפע העצום שהקב"ה מעתיר עלינו גם בתקופה זו, כמצווה עלינו: "וישמחת בכל השוב אשר נתן לך יי א-להיך וליביתך" (דברים כז, יא). וביותר, שמחה על היותנו עם סגולה, עם חביב, העומדים בדין כבנים וכעבדים לפני אבינו מלכנו, ללא כל חציצה ומחיצה, בחרדת קודש המהולה ומוזגה באושר ובשמחה.

וראויה עבודת שמחה זו כשלעצמה (ראה רמב"ם סוף הל' לילכה), לזכותנו בדין, אנו וכל ישראל אחינו. כדברי רבנו לוי בן גרשום: "פי חנות יי היא מעזכם" - 'המבצר והחוק שתחזקו בו, הוא שתשמחו כמה שרצה ה' יתברך שתשמחו בו, והם המועדים, כי בהם הישרה נפלאה להשיג ה' יתברך'.

מכון משנת הרמב"ם

חג חזש ע"ס הג'ת"ל!!!

שיטתו הפרשנית של רבי יחיא אלצ'אהרי

עפ"י פירושו "צידה לדרך"

ספר זה הוקדש לחקירת שיטתו הפרשנית של ר' יחיא אלצ'אהרי לספר בראשית. אלצ'אהרי הוא אחד מחכמי תימן החשובים של ימי הביניים. חיבורו על התורה הוא אחת היצירות המרתקות שהוציאה מתחת ידם אסכולת פרשני המקרא בתימן. על רקע חשיבותו של פירוש זה המשלב קטעי קבלה - דבר שלא היה נפוץ בתימן עד ימי בצורה - מסודרת ושיטתית.

לרכישה:
מכון מש"ה 03-5351119
אתר נצח ישראל: www.net-sah.org

אז אצל המתבר:
עותהנאל מנצור
052-4700429

מכון משנת הרמב"ם

שו"ת | מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

ש. האם יש כפרה לאדם שחי בעבירה והתחייב בכרתות בימינו ?

ת. ע"י חזרה בתשובה אמיתית וממושכת, וגם בימי הכיפורים וגם בקבלת ייסורים באהבה, יש סליחה גם לכריתות.

ש. האם מותר לפי רבינו לכתוב בחוה"מ בכתבת יד או במחשב לצורך בחינה שתיערך בשבוע ההבא דרך המחשב, מדובר בלימודי מכללה ?

ת. אסור לכוון מלאכתו לחול המועד. ומי שעושה כך ייאסר מה שעשה. אסור להכין מן המועד לאחר המועד, אלא א"כ נאנס בגלל הקורונה ומדובר בדבר האבד.

ש. אנחנו משפחה של 6 נפשות ברוך השם, ובאופן טבעי הבית שלנו מתבלגן בקלות. כדי שיהיה לנו קל יותר לסדר אותו ביומיום אני רוצה לעשות סדר יסודי - לזרוק דברים שלא נחוצים יותר ולארגן מחדש את מיקום הבגדים והחפצים בבית. העניין הזה דורש עבודה של כמה ימים ברצף, ואני לא יכולה לקחת ימי חופש מהעבודה. האם מותר לי לעשות זאת בחול המועד? אציין שהדבר יגרום לי לנחת ותחושת שמחה, כי כרגע כל הבלאגן מעיק עלי.

ת. אם אינך מכוונת מלאכתך למועד, אלא עושה כל אשר את יכולה להספיק לפני המועד, הרי מה שנשאר לעשות סדר במועד, מותר. במיוחד שזה לצורך שמחת המועד, כדברייך.

ש. אבי מבקש להתארח אצלי ביום כיפור, במידה ואצטרך לטפל בו או לחפש אותו ברחוב, או לנסוע איתו למיון, איך עלי לנהוג מבחינת הצום, מאחר וגם לי קשה מאוד לצום.

ת. עליכם להצמיד לו משהו כדי שלא תזדקקו לחלל את יום הכיפורים. היה ובכל זאת הוא יצא ונעלם, יש לחפש אחריו, תחילה בסביבה בלי לחלל את קדושת היום. היה ולא נמצא, יש להודיע למשטרה. בכל מקרה, אסור לכם לשבור את הצום, רק אם נקלעם למצב חמור, שמחפשים אחריו באופן מאוד מאוד מאומץ, רשאי המחפש שכבר תשש כוחו, לשתות פחות מכשיעור, 40 סמ"ק כל 10 דקות.

ש. בהלכות סוכה ישנו דין של אכילת ארעי מחוץ לסוכה. לכאורה הביטויים הם סעודה בפת, ומנגד שתיית מים וירק מחוץ לסוכה. מה דין מזונות? הרי רק אם מתכוון לקבוע סעודה או אוכל כמות שבני אדם קובעים זה נחשב סעודה, אם לא כן הרי זו אכילת ארעי ויהיה מותר מחוץ לסוכה אפילו יותר מכביצה ומה שאמר רבנו כביצה זה רק פת המוציא? אם לא, מה דין תבשיל מזונות הרי עליו אין שם פת כלל! תודה מראש.

ת. אכן אסור לסעוד מחוץ לסוכה, סעודת קבע. אבל סעודת עראי (פחות מכביצה), מותר לסעוד מחוץ לסוכה. ואין לומר שאין חובה לאכול פירות, או לשתות, כל משקה בסוכה. אשר למיני מזונות, כל שכוונתו לקבוע עליהם סעודה, חייב לסעוד בסוכה, ובתנאי שיאכל יותר מכביצה.

ש. יש לנו מגיני של ביכנ"ס שמעורב תימני עם ספרדים, חלק מהתימנים שאמי וחלק בלדי. נהיה ויכוח בנושא מנהג העמידה ב"ג מידות של רחמים. מה ידוע מהרמב"ם והשו"ע, בתמצית, מהיכן נובע ואיך נוהג ק"ק תימן. כל זה בשביל השלום, ומאחר שחלק יושבים וחלק עומדים וזה לא יפה ולא מכובד. לכן נשמח לפסיקה של הרב בעניין.

ת. אצל הבלדי אין עומדים ב"ג מידות של רחמים. לא כן אצל השאמי ואצל הספרדים. והואיל ומדובר בציבור מעורב, יש לנהוג אחרי מנהג הרוב.

ש. א. האם אדם המסופק אם שמע שופר או נענע לולב ביום הראשון של החג שמצוותו מדאורייתא האם כשכא לעשות את המצווה מספק יברך? שהרי הרמב"ם כתב בה' ק"ש פ"ב הי"ג "ספק קרא קריאת שמע ספק לא קרא חוזר וקורא ומברך לפניה ולאחריה. אבל אם ידע שקרא ונסתפק לו אם בירך לפניה ולאחריה או לא בירך אינו חוזר ומברך" ע"כ. ב. האם כאשר אדם מסופק ביום השני של ר"ה אם שמע שופר או בחוה"מ אם נענע לולב אינו חייב לעשות כלל את המצווה הואיל וספק דרבנן לקולא?

ת. א. כל מצווה אפילו דאורייתא, שהיה לו ספק אם קיימה, יחזור ויקיימה, אך בלי ברכה. כי ברכות המצוות, ומן הספק אין לברכן. אבל ברכות ק"ש אינן ברכות המצווה, אלא ברכות שבח ואמונה. וגם אם עבר זמן ק"ש, קורא ק"ש כקורא בתורה, ולפי רבינו, גם את הברכות, אף שכבר אין מצוות ק"ש, כי ברכות אלו בפני עצמן, הן המנון של אמונה. ב. אף שהחולה מדרבנן והוא מסופק אם כבר קיים, ולמעשה הוא פטור, כי ספקא דרבנן לקולא, אם קל לו לקיימן יעשה זאת.

לנו אל יוסף אשר אמר לכם תעשו | הרה"ג יוסף קאפח זצ"ל

בס"ד

ד' חשוון תשנ"ג

תשובה:

נראה דלהרמב"ם בדרבנן כמזיד לא קנהו עולמית, ולמוצאי שבת מותר גם לו אע"פ שפסק כרבי יהודה.

יוסף קאפח.

לכבוד הרה"ג יוסף קאפח שליט"א
אודה לכבודו אם יתאפשר מצדו לענות לשאלתי.

הרמב"ם פרק ו' הלכה כ"ג מהלכות שבת פוסק במעשה שבת כרבי יהודה. לעומת זאת ראינו בפרק כ"ג הלכה ח' בענין הטבלת כלים שכותב "המטביל כלים בשבת בשוגג ישתמש בהן במזיד לא ישתמש בהן עד למוצאי שבת".

א. האם ניתן להבין שהרמב"ם פוסק באיסורי דרבנן לענין מעשה שבת כרבי מאיר (או שהרמב"ם עדיין פוסק כר' יהודה אך סובר שר' יהודה מורה לר' מאיר בדרבנן) וכמו שמוכח באור הלכה ש"ח סעיף קטן א' דבר המתחיל "המבשל בשבת".

ב. הבאור הלכה הסיק להלכה שבדרבנן רק בשוגג נפסוק להתיר בו ביום אך כמזיד דרבנן יאסר לו עולמית ולא כדברי ר' מאיר. האם לפי הרמב"ם במטביל כלים ניתן להבין שאפילו מזיד דרבנן מותר אפילו במוצאי שבת?

בברכת התורה, שלמה ימיני.

הליכות עם ישראל

המרכז למשפט התורה

- מרכז עולמי למשפט העברי
- מרכז עולמי לכנסים והשתלמויות ביהדות
- בית התנ"ך

עד כה הושקעו כ-33 מיליון ש"ח להשקמת הבנין וריהוטו חסרים לעמותה 5.5 מיליון ש"ח לצורך הקמת מוזיאון התנ"ך חסרים לעמותה כ-700 אש"ח

לתרומות לגמרי בניית בית הליכות עם ישראל - המרכז העולמי למשפט התורה ולהפיץ את האור הגדול - את אור התורה אפשר לפנות לטל" 03-5343658 / דוא"ל bet.halichot@gmail.com

בית הדין לדיני ממונות
בראשותו של הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קריית אונו וחבר מועצת הרה"ר לישראל
קורא לציבור הרחב להתדיין רק ע"פ דין תורה בכפוף לחוק הבוררות. יש אפשרות לערעור לפני הרכב נוסף.

לפרטים יש לפנות אל מזכיר ביה"ד בכתב לבקשת בורות, בציון פרטי הצדדים המלאים והמדויקים,
בדואר אלקטרוני bdmamonot@gmail.com
בפקס: 1533-5351119

או לכתובת בית הדין לדיני ממונות, ת"ד 211 קריית אונו 51100

כי לקח טוב נתתי לכם

הספדו של מו"ר הגאון הרב רצון ערוסי על ידידו ר' טוב צדוק נע"ג

הניתוח בתוחלת חיים, אבל גזרת מלכו של עולם אין אנו יכולים להכיל. זכה וגידל משפחה לתפארת, כולם חכמים, כולם נבונים, כולם מושכלים, כולם הולכים בדרך ה'. מי זוכה לדברים הללו. כאמור, חבל חבל על דאבדין ולא משתכחין. מי ייתן לנו חליפתו, מי ייתן לנו תמורתו. היום הוא עולה לשמי מרומים, שם יקבילו את פניו כל אותם חכמים אשר היה בצלם. מארי יקביל אותו כי דאג מאוד מאוד למורשתו של מארי. לכן נוכל לומר בשעה זו "לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב יינך כי כבר רצה האלוהים את מעשיך, אשריו ואשרי חלקו".

היה שליח ציבור פורמלי ולא פורמלי בכל מקום, בכל מקום הטביע את חותמו. הוא מבין הללו שייסדו את אגודת הליכות עם ישראל דאג לכך שאכן באמת נוכל לפתח פעילות למען מורשת אבותינו במקום, ומחוץ למקום, והוא מבין אלה אשר דאגו שהספרים של מארי ייצאו לאור עולם, ספרים שערכם לא יסולא בפז. וכך בכל דבר ודבר היה מעיר הערות מאוד מושכלות בעדינות, באצילות אפילו בדברים הקטנים שנחשבים בעינינו לקטנים הוא ראה אותם עם חשיבות גדולה מאוד מאוד. חבל, חבל על דאבדין ולא משתכחין. הרי אנחנו זקוקים לאנשים כאלה וטרם הוכשרו מנהיגים במקום המנהיג הדגול והגדול הזה. 'טוב' שמו, טובים מעשיו, טובות מידותיו, טוב לקחו. זכה לחבר ספר "כי לקח טוב" אשר בו מתאר את יהדות מנאכה בהיותה במנאכה, ואלמלא הוא, אינני יודע אם אכן באמת יהדות נפלאה ומופלאה זו הייתה זוכה שאכן באמת תסוקר - שורשיה, מאפייניה. ולא עוד אלא הוא דאג שהדברים האלה לא יישארו בלקחו בלבד, כי "לקח טוב נתתי לכם". הוא דאג שהדברים האלה יופצו, יידעו כי חשוב היה לו, שדור המחר ידע את הדברים הללו. תמיד לנגד עיניו הייתה דאגה זו. בערוב ימיו הוא בעצמו נתייטר ביסורים. לפני כן הוא התייחס בייסורי אשתו הראשונה, ייסורים גדולים מאוד. זכה לאשתו השנייה, זכות גדולה, בסופו של דבר היא התייסרה בייסוריו. הוא חשב שאכן באמת יזכה עם

נתבקש לישיבה שלמעלה מנהיג דגול וגדול איש נמוך קומה, רב חכמה, רב תבונה, איש חסר השכלה פורמלית, אבל נולד למנהיגות עם עלותו ארצה, ליווה את העולים החדשים כשהוא עצמו עולה חדש צעיר לימים, הנהיג אותם בתבונה. כך היה ביישוב זנוח, לאחר מכן בקריית אונו. היה לו שיח וסיג מושכל מאוד עם נציגי ציבור ברמה הממלכתית, ברמה המוניציפאלית, בכל רמה ידע לשוחח עמם על צרכי העדה. היה לו שיח וסיג עם גדולי ישראל: החזון איש זצ"ל, הרב כהנמן זצ"ל, מארי זצ"ל. הוא ידע בערכם, ולכן הוא הסתופף בצלם. ולא עוד אלא כל דבר שהעדה נזקקה לו הוא יזם, הוא היה מבין מייסדי הועדה לגילוי ילדי תימן הנעדרים, הוא היה מבין הללו אשר דאגו שבקריית אונו תהיה קהילה מסודרת. לצד בית כנסת "שיבת ציון" הוא בנה את בית כנסת "יד הרמב"ם" - בית כנסת מפואר, בית כנסת ייחודי, בית כנסת בעל מורשת מקורית ומפוארת. הוא רצה, ובצדק, שלוויתו תצא משם, אבל בגלל הקורונה הוגבלו, כשם שכוודאי היו משתתפים רבים שרצו להשתתף בלוויה, אבל בגלל הקורונה הוגבלו, ולכן אנחנו נמצאים פה, בבית העלמין סגולה, אנו מוגבלים בהיקף הדיבורים ובהיקף המשתתפים. זוהי גזרה מאת מלכו של עולם, אבל האיש הזה הוא אישיות, הוא ראוי לכל הספד. הוא היה מבין הללו שדאגו לרבנות בקריית אונו, הוא היה שליח ציבור בעירייה,

מכון משה
מכון משינה
מכון משינה

מכון משה
מכון משינה
מכון משינה

תשובות ינתנו בעדיפות לצעירי הצאן

שאלות ניתן לשלוח למוספר 054-244-3930

"חייב אדם להקביל פני רבו ברנ"ל" (ראש השנה, ט"ו, ע"ב)

הרינו להזמין את הציבור הרחב לקיים מצוות הקבלת פני הרב מורנו ורבנו הרה"ג

רצון ערוסי שליט"א

רב העיר קריית אונו, חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל "ויו"ר עמותת "הליכות עם ישראל יתקיים א"ה ביום שני, חוה"מ סוכות י' תשרי תשפ"א 05.10.20 בשעה 17:30

בנושא: זריחה ושקיעה בהלכה

שידור חי באתר נצח ישראל ובאתר ישיבה

הצטרפו לקבוצת הוואצאפ - 052-25467887

מכון משינה
מכון משינה
מכון משינה

מכון משה
מכון משינה
מכון משינה

הליכות עם ישראל ומכון משה"ה
בנשיאות הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

אבד אחד ומיוחד מבני חבורה
אוי לנו על כך שאחד ומיוחד מבני חבורתנו
נתבקש לישיבה של מעלה

ר' טוב ב"ר עזרי צדוק ע"ה

איש רב פעלים למען עדתנו ומורשת אבותינו, בייסודן של הליכות עם ישראל ומכון משה"ה, ובסיועו להוצאת משנה תורה לרבנו בפירושו של מארי זצ"ל, תרומתו הגדולה לרבנות בקריית אונו ולבניין בית הליכות עם ישראל, ולבניין בית כנסת מפואר וייחודי "יד הרמב"ם" בקריית אונו. מנהיג נבון וירא ה', שזכה להסתופף בצלם של חכמים וצדיקים גדולים.

חבל חבל על דאבדין ולא משתכחין.
מי יתן לנו חליפתו, מי יתן לנו תמורתו.
ה' ינחם את האבלים והאבלות היקרים נחמה שלמה. ולא יוסיפו לדאבה עוד.

תנצב"ה.

